

ЗАЯВА

Українського національного комітету Міжнародної ради з питань пам'яток і визначних місць (ICOMOS) щодо намірів нового будівництва на місці Десятинної церкви X ст. у м. Києві

Міжнародна спільнота фахівців з охорони культурної спадщини стурбована новими намірами так званого відтворення церкви Богородиці Десятинної у м. Києві, яке реально є новим будівництвом, що не має нічого спільного з автентичною пам'яткою X ст. Незважаючи на пряму заборону законодавства здійснювати будь-яке будівництво на території пам'яток, тривають заходи із спорудження на місці унікальної пам'ятки абсолютно нової культової споруди, ледь замаскованої під музеєфікацію. Висунуто новий варіант проекту Закону України „Про відродження унікального Символу православ'я – церкви Богородиці (Десятинної) в місті Києві” (законопроект зареєстрований 12.12.2012 р. за № 1074), що принципово не відрізняється від попереднього, який за Висновком Головного науково-експертного управління Верховної Ради України від 02.11.2011 р. цілком справедливо був відхилений.

Земельна ділянка (вул. Володимирська, 2 в Шевченківському районі м. Києва) розташовується в Центральному історичному ареалі міста, в архітектурній охоронній зоні, на території пам'ятки археології національного значення „Місто Володимира – дитинець Стародавнього Києва з фундаментами Десятинної церкви у м. Києві”, занесеної до Державного реєстру нерухомих пам'яток України постановою Кабінету Міністрів України від 03.09.2009 р. № 928 (охоронний № 260010-Н) і вже близько півстоліття була заповідною археологічною зоною загальнодержавного значення (Постанова Ради Міністрів УРСР від 21.07.1965 р. № 711).

Церква Богородиці Десятинна — визначна пам'ятка архітектури, археології, історії, мистецтва, з якою пов'язані важливі сторінки вітчизняної історії, була збудована у самому центрі середньовічного Києва, на території Старокиївської гори, унікальний культурний шар якої містить пам'ятки доби неоліту, трипільського, скіфського та ранньослов'янського часів, язичницький могильник, князівські палаци, ремісничі майстерні, братську могилу захисників Києва 1240 р.

Храм, споруджений наприкінці X століття князем Володимиром Святославовичем, зазнавав великих ремонтів впродовж XI—XII ст., а за трагічних подій 1240 р. був сильно поруйнований. Проте на його частині продовжувала діяти церква, яку поновляв митрополит Петро Могила у XVII

ст. Рештки храму Х ст. були майже повністю знищені 1828 р. в ході побудови нової споруди архітектора В. Стасова.

Залишки первісної будівлі на окремих ділянках досліджувалися у ХІХ ст., в 1908—1914 рр., в 1938—1939 рр. та 2005—2011 рр. Попри незначний об'єм збережених автентичних залишків Десятинної церкви, у ході кожного нового циклу досліджень наукові уявлення про первісний мурований храм суттєво розширилися та уточнилися, а консерваційна засипка розкопів дозволила максимально зберегти уцілілі залишки. З огляду на це навіть відтворення точного плану церкви є дискусійним. Найавторитетніші вчені (К. Конант, М. Брунов, Ю. Асєєв, М. Холостенко, Г. Логвин та інші) створили півтора десятки варіантів її реконструкцій, але дійшли висновку про неможливість відтворення точного первісного вигляду храму.

Нове будівництво споруди церкви буде прямим порушенням норм світового пам'яткоохоронного законодавства: Міжнародної хартії з консервації й реставрації пам'яток та визначних місць (Венеція, 1964 р.), Хартії з охорони та використання археологічної спадщини (Лозанна, 1990 р.), Європейської конвенції з охорони археологічної спадщини (Валетта, 1992 р.), Конвенції ЮНЕСКО про захист світової культурної та природної спадщини, що підписані та ратифіковані Україною. Положення цих актів вимагають збереження автентичних пам'яток й заперечують реконструкцію (відтворення або створення копій у гаданих первинних формах) цих пам'яток.

Масштабне будівництво на території пам'ятки неминуче призведе до значних культурно-історичних втрат. До того ж відбудова масивної споруди нової церкви не відповідає сучасній містобудівній ситуації, внесе дисонанс в середовище яскравої барокової пам'ятки — Андріївської церкви ХVІІІ ст., яка зараз номінується до Списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, а сама ділянка входить до охоронної зони пам'ятки ЮНЕСКО – Софійського собору.

Звертаємось до усіх відповідальних осіб, які будуть приймати рішення про майбутнє пам'ятки, закликаємо усіх небайдужих дослухатися до думки професіоналів і діяти в рамках закону. Це має бути найголовнішою засадою у справі музеєфікації Десятинної церкви. Засуджуємо наміри масштабних будівельних робіт і проект Закону України від 12.12.12 р. № 1074, який спрямований на здійснення саме таких робіт.

Підтримуємо рішення ІІІ пленуму Правління Національної спілки архітекторів України ХVІІ скликання від 25.01.2013 р.) та Відкритий лист президента Національної спілки архітекторів України В. Гусакова від 06.02.2013 р. до Президента України В. Януковича щодо недопущення будівництва на пам'ятці національного значення.

За дорученням загальних зборів Українського національного комітету ІКОМОС затверджено бюро УНК ІКОМОС 4 червня 2013 р.

Президент УНК ІКОМОС

Микола ЯКОВИНА